

ISSN 2310-371X

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

Наукові записки

Серія педагогічні науки

Випуск СХХІХ

(129)

Київ
Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова
2016

УДК 37+93/94(066)
ББК 63а54+74а54
Н 34

ФАХОВЕ ВИДАННЯ
затверджено наказом Міністерства освіти і науки України (додаток 7)
від 21.12.2015 р. № 1328 (педагогічні науки)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 16421-4893Р від 10.02.2010 р.

"НАУКОВІ ЗАПИСКИ" започатковано у 1939 році в КДПУ імені О. М. Горького
(нині НПУ імені М. П. Драгоманова)

Редакційна колегія :

- В. П. Андрущенко* – член-кореспондент НАН України, академік НАПН України, доктор філософських наук, професор (*ісеф-редактор*);
Б. І. Андрушшин – доктор історичних наук, професор;
В. І. Бондар – академік НАПН України, доктор педагогічних наук, професор (*заст. головного редактора*);
В. М. Вашикевич – доктор філософських наук, професор;
Л. П. Вовк – доктор педагогічних наук, професор;
Біата Гурціца – доктор Рн. Д. Опольський університет (Польща);
В. М. Даниленко – член-кореспондент НАН України, доктор історичних наук, професор;
І. І. Дробот – доктор історичних наук, професор (*заст. головного редактора*);
М. І. Жалдак – академік НАПН України, доктор педагогічних наук, професор;
В. Б. Сітук – член-кореспондент НАН України, доктор історичних наук, професор;
Л. А. Кулиш – кандидат педагогічних наук, доцент (*відповідальний секретар*);
Л. Л. Макаренко – доктор педагогічних наук, професор (*відповідальний редактор*);
В. В. Обозний – доктор педагогічних наук, професор;
О. С. Падалка – член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор;
О. О. Сушко – доктор історичних наук, професор;
О. Г. Ярошенко – член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор;
С. М. Яшанов – доктор педагогічних наук, професор.

Рецензенти :

В. В. Борисов, доктор педагогічних наук, професор;
П. М. Чернега, доктор історичних наук, професор.

Н 34 **Наукові записки** : [збірник наукових статей] / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; упор. Л. Л. Макаренко. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. – Випуск СХХІХ (129). – 292 с. – (Серія педагогічні науки).

ISSN 2310-371X

У збірнику вміщено статті, де розглядаються актуальні питання наукових досліджень докторантів, аспірантів, викладачів навчальних закладів та співробітників наукових установ України, які працюють у галузях педагогічних та історичних наук.

УДК 37+93/94(066)
ББК 63а54+74а54

Рекомендовано Вченою радою НПУ імені М. П. Драгоманова
(протокол № 1 від 23 лютого 2016 р.)

ISSN 2310-371X

© Редакційна колегія, 2016
© Автори статей, 2016
© Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016

Статтю подано до друку 19.03.16
/ Начальник РВ
Л.Л. Макаренко

КОВАЛЕНКО Е. М. Роль профессиональных организаций в процессе становления и развития иноязычного образования Великобритании.

В статье автором представлен ретроспективный анализ деятельности британских профессиональных организаций в сфере иноязычного образования. Установлена историческая и современная роль профессиональных учреждений страны в отношении определения ориентиров и формирования национальной политики в области обучения иностранным языкам в высших учебных заведениях Великобритании.

Ключевые слова: британские университеты, иноязычное образование, национальная языковая политика, профессиональные организации, ретроспективный анализ.

KOVALENKO H. M. The role of professional organizations in the process of formation and development of British foreign language education.

In the article the author represents a retrospective analysis of the activity of the British professional organizations in the field of foreign language education. The historical and contemporary role of the professional agencies of the country concerning the highlights and formation of the national language policy in the sphere of foreign languages acquisition in higher education establishments is determined.

Keywords: British universities, foreign language education, national language policy, professional organizations, retrospective analysis.

УДК 371.311.1.7

Корзун В. В.

ФОРМУВАННЯ ЗДІБНОСТІ ДО МУЗИЧНО-ІНТОНАЦІЙНИХ УЗАГАЛЬНЕНЬ

У статті розглянуто основні процеси музичного мислення учнів та здібностей щодо музично-інтонаційних узагальнень. Необхідність формування здібності до узагальнення пов'язана з тим, що вона дає можливість учням швидко, легко та ефективно засвоювати знання, має важливе значення для утворення спеціальних здібностей і, відповідно, створює умови для всебічного розвитку, формування особистості молодої людини. Виокремлено особливості музичного мислення щодо інтонаційних узагальнень в музиці, музично-стильових узагальнень, музично-інтонаційних узагальнень у студентів, засоби вираження художньо-узагальнених образів інтонації. Інтонація в музиці є основою одицею, в якій відображаються результати перетворення і естетичної оцінки об'єктивної дійсності, реалізується процес звукообразного моделювання явищ. Інтонація як носій музичного змісту під час свого становлення базується на принципі асоціативного сполучення сенсів, на інтонаційно-мовному та рухово-пластичному досвіді.

Ключові слова: музичне мислення, музичне мистецтво, музично-стильові узагальнення, музично-інтонаційні узагальнення, інтонація, музично-виразні засоби.

Численні запити сучасності вимагають нового погляду на зміст та структуру музичної освіти, який зумовлює необхідність використання нових підходів до проблеми професійної підготовки майбутніх музикантів-

виконавців. Одним з основних процесів мислення є узагальнення, за допомогою узагальнення ми пізнаємо оточуючу дійсність, поглиблюємо та розширюємо знання про неї, виявляємо закономірності, осягаємо сутність явища. Необхідність формування здібності до узагальнення пов'язана з тим, що вона дає можливість учням швидко, легко та ефективно засвоювати знання, має важливе значення для утворення спеціальних здібностей і, відповідно, створює умови для всебічного розвитку формування особистості музиканта.

Питання музичних узагальнень набуло активної розробки на початку ХХІ століття в дослідженнях таких вчених-музикознавців як В. Медушевський, С. Румянцев, Н. Горюхіна; в музичній педагогіці Л. Варламова, Н. Височкіна.

У зазначених дослідженнях значна увага приділяється власне інтонації як основному засобу вираження художньо-узагальнених думок та образів. Інтонація має подвійний характер: з одного боку, – це дрібна складова музичної мови, котра включає в себе всі її елементи, а з іншого, – це звукове утворення з різним ступенем вияву всіх музично-виразових засобів із різним ступенем узагальненості музичних явищ, наприклад музичної теми, твору в цілому, інтонації епохи.

Ключем для вирішення цілого комплексу проблем музичного виховання є інтонаційна теорія музики, основи якої закладені Б. Асаф'євим [1]. Ця вихідна позиція інтонаційної теорії далі розвивається в положеннях про єдність діяльності композитора – виконавця – слухача, інтонаційну спорідненість музики і мови, музики і живопису, музики та міміки; такі поняття як "мелодія", "лад", "гармонія", "тембр", "стиль", "жанр" також розглядаються як інтонаційні явища.

Інтонаційна теорія музики стала предметом вивчення багатьох музикознавців: М. Арановського, В. Васіної-Гросман, Я. Йіранека, Л. Мазеля, Є. Назайкінського, Є. Орлової, Н. Шахназарової та інших.

Значного розвитку інтонаційна теорія музики досягла у працях В. Медушевського, зокрема в його теорії подвійності музичної форми – єдності аналітичного та інтонаційного, за якої аналітика завжди вбудована в інтонаційну організацію. Найважливішими механізмами музичного мислення виступають процеси звукозмістового "згортання" і "розгортання" [5].

Окремі аспекти реалізації інтонаційної теорії в музичну педагогіку розглянуті у працях Н. Гродзенської, Л. Горюнової, Т. Вендрової, О. Крітської, М. Красильникової, Є. Куликович, І. Полферової, Б. Озолінь та інших. Автори розглянули основні положення інтонаційного вчення, методи застосування музикознавчої теорії в музичній педагогіці, шляхи формування інтонаційного досвіду, відчуття стилю як елемента музичного мислення учнів.

У результаті "духовної" переробки зовнішньої вхідної інформації

виникають свідомо і несвідомо узагальнені людські переживання, багатоманітні відносини, котрі в музиці передаються за допомогою музично-виразних засобів. Тому світ завжди відображається в музичних звуках узагальнено, абстрагуючись від предметної конкретності. Нестача "конкретності" та "визначеності" музичного мистецтва доповнюється тим, що відношення людини до оточуючої дійсності відтворюється в нашій свідомості та уявленні через асоціативні зв'язки із зовнішнім й внутрішнім світом, на основі яких і виникають образи та створюються узагальнення.

Останні досягають багатоваріантного відображення образів шляхом використання гнучких, рухливих асоціацій, наприклад, слухові образи можуть викликати зорові й чуттєві відчуття. Основою музичного мислення є художні образи, котрі внаслідок відбору, типізації безліч відношень та явищ це – узагальнене відображення дійсності. Завдяки прагненню до узагальнення існуючої реальності музичне узагальнене мислення споріднюється з образним мисленням. Таким чином, у процесі музичної діяльності виникають асоціативне та образне мислення, що і визначають специфіку музичного мислення.

Узагальнення в музиці слід розглядати на всіх її структурних рівнях, у специфічній системі музичного мислення, на основі загальних принципів утворення узагальнень. Перші вияви узагальнення в музиці починаються з музичного звука, котрий є узагальненим явищем природи і водночас, найдрібнішою виразовою частинкою музики.

На основі природи звука з'являються та розвиваються всі музично-виразні засоби: спочатку звук розщеплюється на такі елементи як висота, тривалість, сила, забарвлення; далі утворюються наступні рівні – висота переходить в тон, тон в інтонацію, інтонація в інтервал, в мелодію, лад, тривалість складає основу темпо-метроритму, сила переходить в динаміку, нюансування, забарвлення виявляє себе в тембрі, гармонії. Музично-виразні засоби створюють певний тип фактури.

На наступному ступені, на основі звуку, інтонації, музично-виразних засобів утворюються такі поняття як "інтонаційний словник епохи" [2], первинні комплекси [4], категорії жанру, стилю тощо.

Під час зворотного розгортання, конкретизації, "розгвинчування" узагальненої інтонації з'являється різноманіття інтонаційних звучань, що виникають на тлі ладової системи як узагальненої організації мислення в певному історичному часі. Ладова організація відображає в собі національно-стильові характеристики, які виражають світогляд людини. У системі певного ладу утворюється найдрібніша одиниця інтонації – інтервал. З групи інтервалів виникає мотив, з мотивів складається мелодія, в якій інтонація знаходить своє основне вираження.

Мелодія включає в себе мелодійну лінію, розкриті або навпаки, зовні не зв'язані з мелодійним ходом функціональні вияви ладотональних відношень, немінучу для будь-якої процесуальності ритмічну організацію,

динамічне забарвлення, певні властивості регістрового звукового простору. Під час розвитку музичної думки, основне музичне навантаження концентрується не лише в мелодії, але й розподіляється між іншими виразовими засобами, що власне динамізує та урізноманітнює музичні переживання думок і образів. Так, музичне узагальнення має важливе значення в послідовній інтеграції рівнів структурування інтонаційного процесу.

Музично-виразні засоби за своєю суттю – інваріантний та узагальнено-категоріальний "виток", з якого в кожному конкретному творі, залежно від змісту музичних образів та спрямування думки, виникає різне співвідношення засобів, що характеризується паралельною взаємодією, взаємним доповненням, суперечливою взаємодією. Тому музично-виразні засоби рухливі, динамічні, багатозначні та варіативні у своєму вияві і конкретизації змістовних утілень.

Формоутворювальні музично-виразні функції пов'язані з інтонаційним становленням музичної думки. Під час розвитку музичної думки інтонація, синтезуючи всі виразові засоби в єдиний комплекс, стає ядром музичного образу, основою руху і розвитку даного музичного сенсу.

Думка, інтонація, форма музики постійно знаходяться у взаємозв'язку: думка для свого музичного вираження інтонується. Інтонація в музиці є основною одиницею, "клітинкою", в якій відображаються результати перетворення і естетичної оцінки об'єктивної дійсності, реалізується процес звукообразного моделювання явищ, емоцій та відношень, і саме тому її можна ототожнити з узагальненням. Інтонація як носій музичного змісту під час свого становлення базується на принципі асоціативного сполучення сенсів, на інтонаційно-мовному та рухово-пластичному досвіді.

В. Медушевський зазначає, що в ній типізуються і узагальнюються психологічні характеристики героїв – ліричний, героїчний, епічний; жанрові ознаки – хоральні, маршові, танцювальні тощо; стильові ознаки – класична, народна; інтонації культурних сфер – церковної, світської, джазової, фольклорної; інтонації тематичні – комічні, трагічні, піднесені; інтонації типів музичної драматургії – ліричні, драматичні, епічні [6].

Отже, описана узагальнена інтонація, основана на абстракції ототожнення, є інваріантом, зразком, еталоном, суттю, котра у виконавській практиці реалізується як конкретна інтонація. Чим геніальніша конкретна інтонація, тим більше вона згущена, або, як зауважує Б. Асаф'єв, – чим більше узагальнена інтонація, тим життєздатніша музика [2].

Під час типізації інтонаційно-ритмічних зворотів, узагальнення жанрово-стильових ознак музики на рівні музично-виразових засобів історично складаються первинні комплекси, що набули значення нерозкладних "слів", "фразеологічних поєднань". До них Л. Мазель відносить такі комплекси: ліричні низхідні затримання, маршовий пунктирний ритм, хоральну фактуру та вальсовий аккомпанемент [4].

Інтонація має подвійний характер: з одного боку, це найдрібніше вічко музичної мови, що включає в себе всі його елементи, а з іншого боку, це звукове утворення з різним ступенем вияву всіх музично-виразових засобів та з різним ступенем узагальнення музичних явищ – музичної теми, твору, інтонації, інтонації епохи, первинних комплексів. Інтонація як узагальнювальна категорія є одиницею музичного мислення, що виражається у звуковій формі засобами музичної мови. Саме тому в ній містяться не конкретні предмети, а глобальні ідеї, що отримують різні рівні вияву.

Музична тема є засобом інтонаційного втілення образу, ідеї, основної думки і під час розвитку проходить різні етапи, рівні узагальнення, що визначаються в кожному творі його художнім задумом, концепцією, наповненням думки. І чим більш узагальнено виражена музична думка, тим більше є можливостей для масштабного, тривалого і цільного динамічно-лаконічного її розвитку.

“Поняття тема – глибоко діалектичне. Тема – одночасно і самодостатній образ і динамічно “вибуховий” елемент. Тема – поштовх та ствердження. Тема концентрує в собі енергію руху та визначає його характер і напрям. Проте, не зважаючи на свою головну якість – рельєфність, тема має здібність до різних метаморфоз. Її функції – контрастні. Власним становленням тема викликає нові образи, що її заперечують, та протиставляючись їм, стверджує себе. Тема – це яскрава творча думка, багата висновками ідея, в якій протиріччя є рушійною силою” [1].

У тісному зв'язку з проблемою музичних узагальнень знаходиться категорія “музичний жанр”, адже природа його виникнення та існування основана на принципах узагальнення. Жанр як естетична категорія утворюється засобом типізації змісту, в якому відображаються суттєві соціально-історичні сторони людської життєдіяльності: “Жанр також слугує ланкою, що пов'язує музику та дійсність, також є первинно узагальненим звуковим почуттям та думкою” [9].

У зв'язку з цим розрізняють “первинні жанри”, що виникли під час суспільного побутування музики у формі народної творчості та “вторинні жанри”, що існують у сфері професійної музики. Під час діалектичного розвитку напрацьовується багаторівнева система жанрів, в якій малі за формою жанри вливаються в більші. Унаслідок переходу одних і тих самих жанрів із класу в клас виникає явище “міграції жанрів”. На фоні еволюційних процесів жанрове узагальнення виступає як семантичний елемент образу. Так, у музикознавстві з'явилося важливе музично-семантичне поняття “узагальнення через жанр”, введено А. Альшвангом.

У межах певного історичного періоду музичні жанри продовжували впливати на кристалізацію музичних форм, тому стабілізація жанру обумовлювала і напрацювання стійких елементів форми, за якими

закріплювались певні значення. О. Соколов форми та жанри класифікує на основі рівня вираження в них узагальнення: перший рівень узагальнення представлений творами, що відносяться до простих форм та первинних жанрів – період, однотемні поліфонічні форми, пісні, романси, танці, марші; до другого рівня узагальнення можна зарахувати складніші твори – двох-, трьох-, ...п'ятичастинні форми, рондо, канон, фугу з розвинутою варіаційною серединою; до третього, найвищого, рівня узагальнення відносяться масштабні твори – двох-, трьох-, трьох-п'ятичастинні форми з контрастними серединами, рондо з контрастними епізодами, вільні варіації, подвійні фуги, сонатне allegro, сонатно-симфонічний цикл, кантата, ораторія, опера [8].

Дану класифікацію жанрів та форм за рівнем узагальнення слід пов'язати зі стилем, бо від нього залежить не лише “почерк” композитора, але й принципи побудови форми, способи розвитку музичної думки. Стиль – художня категорія, результат узагальнення, що виникає під час творчого мислення та пізнання взагалі. Найбільше стиль виявляється через форму, а не через зміст, тому що стиль здатний узагальнити в собі за допомогою форми безліч характерних рис, ознак, явищ однієї сутності [3].

Стиль як узагальнювальна категорія, пов'язаний з процесами історичного розвитку, змінами епох і формацій, тобто з категоріями простору і часу. Спираючись у своєму русі на діалектичні закономірності, узагальнений стиль включає в себе багато інших конкретних, менш узагальнених стилів. В. Холопова відобразила існуючі рівні узагальнення відносно стилю – загальна стильова триада: високий стиль, середній, низький; стиль національної школи: “жанровий стиль”; фортепіанний стиль, поліфонічний стиль, мелодійний стиль тощо; стиль творчої особистості: композиторський стиль, виконавський стиль, музикознавчий стиль; стиль одного епохального твору [10].

М. Михайлов також висловився про стиль, як узагальнювальне поняття: “Стиль виявляє себе рішуче в усьому; він континуальний у межах твору, розлитий по всьому його художньому простору та знаходить себе як у великому, так і в малому” [7]. Таким чином, стиль стає виразником історичного часу, художнього напрямку, визначеної системи. Як узагальнене поняття він у своєму конкретному прояві веде до перетворення та оновлення всіх існуючих структур, усієї системи, а у сфері музичного мистецтва зв'язаний з переусвідомленням інтонації, жанрів, стилів, з появою нових музично-виразних засобів, з утворенням нових музичних систем, теорій.

Жанрові та стильові поняття є єдиним цілим, що відповідає діалектичній категоріальній парі – зміст та форма. Взаємообумовленість їхнього розвитку веде до появи прогресивних тенденцій як у сфері музичного мислення, так і в музичній діяльності. Узагальнення, пов'язане з розвитком – є формою результату разом зі своїм становленням. Основна

його функція – структурування, під час якого здійснюється перехід кількості в якість, розвиток у кристалізацію, становлення у структуру. Таким чином, узагальнення бере участь не тільки в утворенні інтонаційної форми музики, але й включається у процес композиторської, виконавської та слухачької творчості.

Узагальнення в музиці виявляється не лише на рівні розумових процесів утворення музичних форм, жанрів, стилів, "інтонаційного словника", але стає іманентною властивістю музичного мистецтва, формою її існування.

У цій сфері ми розглядали відношення людини до оточуючого світу, емоційну та інтелектуальну оцінку. І хоча музика не може безпосередньо відобразити предметний світ, пояснити складні явища, закони, створити наукові абстрактні поняття, і не володіє усіма засобами для показу всебічних зв'язків самих переживань з явищами, що їх породили, проте вона може розкрити сутність цих переживань, вона призначена для відображення в художніх варіантах дійсності.

Використана література:

1. Асафьев Б. В. Музыкальная форма как процесс / Б. В. Асафьев. – Кн. 1, 2. – Л.: Музгиз, 1963. – 378 с.
2. Асафьев Б. В. Речевая интонация / Б. В. Асафьев. – М.-Л.: Музыка, 1965. – 136 с.
3. Лосев А. Ф. Форма – Стиль – Выражение / А. Ф. Лосев. – М.: Мысль, 1995. – 944 с.
4. Мазель Л. А. О природе и средствах музыки: теоретический очерк / Л. А. Мазель. – М.: Музыка, 1991. – 80 с.
5. Медушевский В. В. Двойственность музыкальной формы и восприятие музыки / В. В. Медушевский. – М.: Музыка, 1980. – С. 178-195.
6. Медушевский В. В. Интонационная форма музыки. Исследование / В. В. Медушевский. – М.: Композитор, 1993. – 262 с.
7. Михайлов М. К. Стиль в музыке. Статьи и фрагменты / М. К. Михайлов, сост. А. Вульсон. – Л.: Музыка, 1990. – 288 с.
8. Соколов О. В. О принципах структурного мышления в музыке // Проблемы музыкального мышления / О. В. Соколов. – М.: Музыка, 1974. – С. 153-176.
9. Сохор А. Н. Теория музыкальных жанров. Задачи и перспективы / А. Н. Сохор // Теоретические проблемы музыкальных форм и жанров. – М.: Музыка, 1971. – С. 280-311.
10. Холопова В. Н. Музыка как вид искусства / В. Н. Холопова. – СПб.: Лань, 2000. – 319 с.

References:

1. Asafev B. V. Muzykalnaya forma kak protsess / B. V. Asafev. – Kn. 1, 2. – L.: Muzygiz, 1963. – 378 s.
2. Asafev B. V. Rechevaya intonatsiya / B. V. Asafev. – M.-L.: Muzyka, 1965. – 136 s.
3. Losev A. F. Forma – Stil – Vyrazhenie / A. F. Losev. – M.: Mysl, 1995. – 944 s.
4. Mazel L. A. O prirode i sredstvakh muzyki: teoreticheskiy ocherk / L. A. Mazel. – M.: Muzyka, 1991. – 80 s.
5. Medushevskiy V. V. Dvoystvennost muzykalnoy formy i vospriyatie muzyki / V. V. Medushevskiy. – M.: Muzyka, 1980. – S. 178-195.
6. Medushevskiy V. V. Intonatsionnaya forma muzyki: Issledovanie / V. V. Medushevskiy. – M.: Kompozitor, 1993. – 262 s.
7. Mikhaylov M. K. Stil v muzyke. Stati i fragmenty / M. K. Mikhaylov, sost. A. Vulson. – L.: Muzyka, 1990. – 288 s.

8. Sokolov O. V. O printsipakh struktornogo myshleniya v muzyke // Problemy muzykalnogo myshleniya / O. V. Sokolov. – M.: Muzyka, 1974. – S. 153-176.
9. Sokhor A. N. Teoriya muzykalnykh zhanrov. Zadachi i perspektivy / A. N. Sokhor // Teoreticheskie problemy muzykalnykh form i zhanrov. – M.: Muzyka, 1971. – S. 280-311.
10. Kholopova V. N. Muzyka kak vid iskusstva / V. N. Kholopova. – SPb.: Lan, 2000. – 319 s.

КОРЗУН В. В. Формирование способности к музыкально-интонационным обобщениям.

В статье рассмотрены основные процессы музыкального мышления учащихся и способностей к музыкально-интонационным обобщениям. Необходимость формирования способности к обобщению связана с тем, что она дает возможность учащимся быстро, легко и эффективно усваивать знания, имеет важное значение для формирования специальных способностей и, соответственно, создает условия для всестороннего развития, формирования личности молодого человека. Выделены особенности музыкального мышления относительно интонационных обобщений в музыке, музыкально-стилевых обобщений, музыкально-интонационных обобщений у студентов, средства выражения художественно-обобщенных образов интонации. Интонация в музыке является основной единицей, в которой отражаются результаты преобразования и эстетической оценки объективной действительности. Интонация как носитель музыкального содержания во время своего становления базируется на принципе ассоциативного сопряжения смыслов, на интонационно-речевой и двигательной-пластической опыте.

Ключевые слова: музыкальное мышление, музыкальное искусство, музыкально-стилевые обобщения, музыкально-интонационные обобщения, интонация, музыкально-выразительные способы.

KORZUN V. Formation of the ability to the music and intonation generalizations.

The article describes the main processes of musical thinking of the students and abilities in musical and prosodic generalizations. The necessity of formation of ability to generalize is that it allows students to quickly, easily and effectively learn the knowledge, is essential for the formation of special abilities and, consequently, creates conditions for comprehensive development, formation of personality of young people. The features of musical thinking concerning prosodic generalizations in music, musical and stylistic generalizations, musical intonation generalizations of students, means of expressing artistic and generalized images intonation. Intonation in music is the basic unit, which reflects the results of the transformation and aesthetic evaluation of objective reality, the process is implemented zvukooperatora modeling of phenomena. Intonation as a carrier of musical content at the time of its formation is based on the principle of associative pairing of meanings, intonation and speech, and movement-plastic experience.

Keywords: musical thinking, musical art, musical and stylistic generalization, musical intonation synthesis, intonation, musical and expressive ways.

ФЕДОСЕЄВ СТАНІСЛАВ ЕШМУРАТОВИЧ	аспірант Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (кафедра математики і теорії та методики навчання математики), вчитель математики Спеціалізованої школи I-III ступенів з поглибленим вивченням іноземних мов "Інтелект" E-mail: fedoseev_st@mail.ru
ЦЕПКАЛО ОЛЕКСІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ	старший викладач Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". E-mail: atsepkalo@gmail.com
ЦІШКОВСЬКИЙ ВАЛЕНТИН ОЛЕКСАНДРОВИЧ	аспірант кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, E-mail:
ХИЖУН ЯРОСЛАВА ВОЛОДИМИРІВНА	кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов Національного університету імені М. П. Драгоманова, E-mail: yaroslava_khyzhun@mail.ru
ЧИРВА ГАЛИНА МИКОЛАІВНА	викладач Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, E-mail: oleh17@mail.ru
ЯРЕМЕНКО-ГАСЮК ОЛЕНА ОЛЕКСАНДРІВНА	кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов факультету природничо-географічної освіти та екології Національного університету імені М. П. Драгоманова, E-mail: alice_2005@ukr.net
ЯСТРЕМСЬКА НІНА ВІКТОРІВНА	методист відділення початкової освіти факультету педагогіки та психології Національного університету імені М. П. Драгоманова, E-mail: ipp_npu@ukr.net

ЗМІСТ

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Бондар В. І., Коханко О. Г.

СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ПЕДАГОГІКИ
ЯК НАУКИ ТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
У ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ..... 5

Бодрова Т. О.

ПЕДАГОГІЧНІ ПРАКТИКИ В СИСТЕМІ
МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ..... 20

Бордюк О. М.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПЕРЦЕПТИВНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ
ІНСТИТУТІВ МИСТЕЦТВ ЗАСОБАМИ ІКТ..... 28

Братанич А. А.

КОМП'ЮТЕРНО-ОРІЄНТОВАНЕ СЕРЕДОВИЩЕ НАВЧАННЯ
ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ..... 35

Васильюк О. С.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ
З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ У НАВЧАННІ ІСТОРІЇ
УЧНІВ 8-9 КЛАСІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ..... 41

Волосяк М. А., Проценко О. М.

АДАПТАЦІЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ
У ВНЗ НА ОСНОВІ КОНЦЕПЦІЇ БЕЗПЕРЕРВНОСТІ ТА СПАДКОСМНОСТІ..... 50

Гладка І.

РОЛЬ АУДІЮВАННЯ У РОЗВИТКУ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ
МОВОЮ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ У ВНЗ..... 57

Грицюк О. А.

ГУМАНІТАРИЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ
ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ПІ МОДЕРНІЗАЦІЇ..... 62

Католік Г. В.

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ
ПРОФЕСІЙНОЇ Я-КОНЦЕПЦІЇ ПСИХОЛОГА-ПРАКТИКА
В УМОВАХ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ (за напрямком психодинамічна
інтегративна дитячо-юнацька психотерапія)..... 68

Коваленко О. М.

РОЛЬ ПРОФЕСІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ПРОЦЕСІ СТАНОВЛЕННЯ
І РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ..... 78

Корзун В. В.	
ФОРМУВАННЯ ЗДІВНІСТІ ДО МУЗИЧНО-ІНТОНАЦІЙНИХ УЗАГАЛЬНЕНЬ	86
Курач М. С.	
ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ХУДОЖНЬО-ПРОЕКТНИХ ЗНАНЬ І УМІНЬ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ	94
Ленд'єл-Сяркевич А. А.	
ЕСТЕТИЧНІ КАТЕГОРІЇ ПРЕКРАСНОГО Й ПІДНЕСЕНОГО ЯК СВІТОГЛЯДНІ ДОМІНАНТИ УКРАЇНСЬКОГО ЕТНОСУ В ЕТНОКУЛЬТУРНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ	102
Мельник М. Т.	
АКТУАЛЬНІ НАПРЯМКИ ЕВОЛЮЦІЇ ФЕШН-ОСВІТИ В УКРАЇНІ	108
Моргунова С. О.	
СУТЬ СОЦІАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ЯК ПЕДАГОГІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ	115
Нищак І. Д.	
СИСТЕМА РІВНИВ ІНЖЕНЕРНО-ГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ: ЯКІСНО-ОЦІНОВАЛЬНИЙ АСПЕКТ	124
Олефіренко Т. О., Цішковський В. О.	
МЕТОДИКА НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ПОБУДОВІ ТА ЧИТАННЮ СКЛАДАЛЬНИХ КРЕСЛЕНЬ: РЕКОНСТРУКЦІЯ ЗОБРАЖЕНЬ	130
Орос Ізльдіко	
ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ	140
Останчук Т. С.	
ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ	147
Парфіненко Т. О.	
ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЙНО-ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО ЗДОРОВОГО СТИЛЮ ЖИТТЯ	156
Піддячий В. М.	
ОБґРУНТУВАННЯ ФОРМ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ	166
Підгорна Т. В., Тополя Л. В.	
ПЕДАГОГІЧНА ПРОПЕДЕВТИЧНА ПРАКТИКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ	175
Приходько Д. С.	
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ МОЛОДІ: УКРАЇНСЬКИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД	181

Світайло С. В.	
ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВА ПІДГОТОВКА УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ	190
Семеняко І. М.	
ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ В РЕФЕРУВАННІ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ТЕКСТІВ	197
Сірик Л. М.	
БЛАГОДІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЇ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ ТА СПЕЦИФІКА ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ	203
Слабошевська Т. М.	
ФОРМУВАННЯ НОВОГО ДИДАКТИЧНОГО МИСЛЕННЯ В СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ВУЗІВ У ГАЛУЗІ МУЛЬТИМЕДІА ТЕХНОЛОГІЙ	217
Уварова Т. Ю.	
КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ СФОРМОВАНOSTІ У ПІДЛІТКІВ УЯВЛЕНЬ ПРО ЩАСТЯ ЯК ОСОБИСТІСНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ	224
Федосєєв С. Е., Забранський В. Я.	
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ДИДАКТИЧНІ УМОВИ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ МАТЕМАТИКИ	231
Ценкало О. В.	
ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ СТРАТЕГІЙ ПРОФЕСІЙНО СПРЯМОВАНОГО ПИСЬМНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З МАШИНОБУДУВАННЯ	238
Хижун Я. В.	
ТРИСТУПЕНЕВЕ ІНТЕРВ'Ю ТА ІНШІ КОРОТКІ ГРУПОВІ СТРАТЕГІЇ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СИСТЕМІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ У ВНЗ	250
Чирва Г. М.	
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ГАЛУЗІ	257
Яременко-Гасюк О. О., Саченко Л. М.	
ІНОЗЕМНА МОВА ЯК ІНСТРУМЕНТ У ТВОРЧІЙ ВЗАЄМОДІЇ ВИКЛАДАЧА ТА СТУДЕНТА (на матеріалах стажування у мовній школі Oxford-Klass)	265
Ястремська Н. В.	
РОЗВИТОК УЯВИ В УЧНІВ ПЕРШИХ І ДРУГИХ КЛАСІВ	272
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	279

